

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoCsp/51/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8419201971
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8419201971.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Mariany Muránskej a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana v spore žalobcu: Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., so sídlom Bajkalská 30, 829 48 Bratislava, IČO: 31 335 004 proti žalovaným: 1.) Q. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom R. XX, XXX XX R., 2.) A. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom R. XXX, XXX XX R., o zaplatenie 19 126,35 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Kežmarok č. k. 10Csp/148/2019-70 zo dňa 04.07.2020, takto jednohlasne

rozhodol:

- I. P o t v r d z u j e rozsudok okrem výroku I.
- II. N e p r i z n á v a stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Kežmarok (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol:

I. Žalovaný v 1. a 2. rade sú p o v i n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 17 516,03 eur titulom istiny, sumu 635,41 eur titulom úrokov z úveru do mimoriadnej splatnosti úveru, sumu 362,57 eur titulom úrokov z omeškania, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 17 516,03 eur do 01.04.2019 do zaplatenia.

II. Súd p o v o ľ u j e žalovaným v 1. a 2. rade žalovanú sumu, úrok z úveru a úrok z omeškania splácať v mesačných splátkach po 60 eur mesačne vždy do 20. dňa toho ktorého mesiaca k rukám žalobcu od právoplatnosti tohto rozsudku. Nezaplatením čo len jednej splátky sa stáva zročným celý dlh.

III. V prevyšujúcej časti súd žalobu z a m i e t a.

IV. P r i z n á v a žalobcovi vo vzťahu k žalovaným v 1. a 2. rade náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

V. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Vychádzal zo zistenia, že medzi žalobcom ako bankou a žalovanými ako dlžníkmi bola na základe zmluvy o stavebnom sporení č. XXXXXXXXXXXX uzatvorená zmluva o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 23.12.2014 predmetom ktorej bol záväzok žalobcu poskytnúť žalovaným medziúver č. XXXXXXXXXXXX vo výške 19 000 eur. Finančné prostriedky boli poskytnuté v troch splátkach, a to dňa 07. 01. 2015, dňa 26. 02. 2015 a dňa 13. 01. 2016. Zároveň žalobca účtoval žalovaným poplatok, takže výška vyplateného medziúveru bola znížená o tento poplatok v sume 228 eur. Úroková sadzba mimoriadneho medziúveru do pridelenia cieľovej sumy bola dohodnutá vo výške 5,49 %. Žalovaní sa zaviazali splácať úver

pravidelnými mesačnými splátkami vo výške 116,08 eur, pričom pozostávali z vkladu na účet sporenia vo výške 29,15 eur a zo splátky úrokov za medziúver vo výške 86,93 eur. Splátky boli splatné 15. deň v mesiaci. Úroková sadzba úroku z omeškania bola vo výške 5 % ročne. Nakoľko žalovaní poskytnutý úver nesplácali a boli v omeškaní, žalobca ich listom zo dňa 03. 09. 2018 vyzval na úhradu dlžnej sumy, pričom ich upozornil, že sú v omeškaní so splátkou po dobu dlhšiu ako 3 mesiace, zároveň ich upozornil na zosplatnenia úveru. Upozornenie bolo žalovaným doručené dňa 06. 09. 2018. Žalovaní na výzvu nereagovali, k splneniu jeho záväzku nedošlo ani po termíne odstúpenia od zmluvy, preto žalobca dňa 07. 11. 2018 vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru. Ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti žalobca zúčtoval nasporené prostriedky na konte sporenia s kontom medziúveru. Ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti bola na konte stavebného sporenia suma 1 255,80 eur, ktorá bola započítaná na istinu úveru. Ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru dlh žalovaných predstavoval sumu 18 469,61 eur a pozostával z istiny 17 744,20 eur (rozdiel poskytnutého úveru 19 000 eur a uhradenej istiny 1 255,80 eur), z nezaplatených úrokov za úver vo výške 635,41 eur a z nezaplatených poplatkov vo výške 90 eur. Nakoľko vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru zmluva nezaniká, úročí sa istina po vyhlásení mimoriadnej splatnosti dohodnutým úrokom za úver. Keďže k úhrade dlžnej sumy zo strany žalovaných doposiaľ nedošlo, domáhal sa zaplata pohľadávky prostredníctvom žaloby podanej na súd, pričom poplatky za upomienky si neuplatňoval.

3. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žaloba je čiastočne dôvodná. Z listinných dôkazov predložených žalobcom (najmä výpisov z účtu a prehľadu o úhradách žalovaných ako aj zo samotnej žaloby) mal súd za preukázané, že žalobca poskytol žalovaným v 1. a 2. rade celkovo úver v sume 19 000 eur a z tejto sumy bola na poplatok za spracovanie úveru odrátaná suma 228 eur, teda žalovaným bola poskytnutá suma 18 772 eur. Tieto skutočnosti neboli sporné.

4. Súd prvej inštancie právne posúdil vec tak, že medzi stranami sporu bola uzavretá zmluva o úvere, ktorá je zmluvou podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, a súčasne je spotrebiteľskou zmluvou podľa § 52 ods. 1 OZ. Súd zistil, že žalobca si okrem súčasťou istiny je spracovateľský úver. Dohoda o poplatkoch musí byť v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka, teda sa nesmie priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný. Vzhľadom na neprijateľnosť zmluvných podmienok v časti poplatkov za spracovanie úveru v sume 228 eur, súd zobral do úvahy, že žalovaní čerpali od žalobcu titulom úveru sumu 18 772 eur. Poplatok za spracovanie úveru však nebol medzi poplatky, ktoré uplatnil žalobca započítaný. V časti poplatkov v sume 228 eur, súd žalobu vzhľadom na vyššie uvedené odôvodnenie a neprijateľnosť zmluvných podmienok zamietol. Pokiaľ ide o úroky z úveru i úroky z omeškania, súd mal za to, že boli dohodnuté priamo v Zmluve a žalovaní boli pred uzavretím zmluvy s ich výškou oboznámení. Rovnako mal súd za to, že ich výška, tak ako bola dohodnutá nebola neprimeraná, dokonca výška úrokov i úrokov z omeškania bola nižšia, ako boli v tom čase úroky poskytované bankami i úroky z omeškania. Preto priznal žalobcovi nárok na zaplata úrokov z úveru do zosplatnenia v sume 635,41 eur a 362,57 eur, nakoľko boli medzi stranami dojednané a ich výška nebola neprimeraná poskytnutému plneniu.

Pokiaľ žalobca požadoval úroky z úveru vo výške 5,49 % ročne aj po splatnosti úveru, t.j. od 08.11.2018, súd v tejto časti návrh zamietol z dôvodu, že od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úrok z omeškania, nie však už dohodnuté zmluvné úroky. V danej právnej veci žalobca pristúpil k zosplatneniu celého úveru ku dňu 07.11.2018, teda týmto dňom sa stal splatným celý úver, zo strany žalobcu došlo k určenej lehote predčasnej konečnej splatnosti úveru a súd dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na úroky z úveru iba do dňa 07.11.2018, potom už nastupuje režim platenia úrokov z omeškania. Preto súd vzhľadom na vyššie uvedené nárok žalobcu v prevyšujúcej časti, t. j. úrok vo výške 5,49 % ročne zo sumy 17 744 eur od 08. 11. 2018 do 20. 03. 2019, zo sumy 17 744,03 od 21. 03. 2019 do 31. 03. 2019 a zo sumy 17 744,03 eur od 01. 04. 2019 do zaplata, zamietol.

5. Keďže sa žalovaní s plnením svojho peňažného záväzku dostali do omeškania, zaviazal ich súd aj na zaplata úroku z omeškania z istiny 17 516,03 eur v žalobcom požadovanej výške 5 % ročne. Nepriznal však úrok z omeškania z kapitalizovaných úrokov z úveru. Mal za to, že nemožno priznať príslušenstvo z príslušenstva, keďže úroky, úroky z omeškania a poplatok z omeškania sú podľa § 121 ods. 3 OZ príslušenstvom pohľadávky, teda príslušenstvom istiny, pričom nárok na príslušenstvo z príslušenstva neplynie ani z dikcie § 517 ods. 2 OZ. Preto priznal úrok z omeškania iba z istiny, nie aj z kapitalizovaného úroku z úveru.

Vzhľadom na nepriaznivú finančnú situáciu žalovaných povolil žalovaným splátky dlžnej sumy v mesačných splátkach po 60,- eur, pod stratou výhody splátok pri vynechaní čo i len jednej splátky.

6. O trovách konania rozhodol tak, že v danom prípade bolo predmetom konania zaplatenie sumy 19 126,35 eur s príslušenstvom. Súd žalobe v časti dlžnej sumy v celkovej sume 18 514,01 eur vyhovel a žalobu zamietol len v nepatrnej časti, t.j. v časti úroku z úveru vo výške 5,495,49 % ročne zo sumy 17 744 eur od 08. 11. 2018 do 20. 03. 2019, zo sumy 17 744,03 od 21. 03. 2019 do 231. 2019 a zo sumy 17 744,03 eur od 01. 04. 2019 do zaplatenia, úrok z omeškania z kapitalizovaných úrokov z úveru (635,41 eur) a v časti poplatkov v sume 228 eur s príslušenstvom. Súd má za to, že žalobca bol v konaní úspešný v celom rozsahu, preto mu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

7. Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, a to okrem výroku I. Odvolanie právne odôvodnil ust. § 365 ods. 1 b), h) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Žalobca nesúhlasí s názorom, že požadovaním zaplatenia dlhu pred dohodnutou dobou splatnosti z dôvodu porušenia povinnosti dlžníkom stráca veriteľ automaticky nárok na odplatu za prenechanie finančných prostriedkov dlžníkovi. V tomto smere tak poukázal na ust. § 497, § 502 ods. 1 a § 503 Obchodného zákonníka, ako aj na komentár BECK, EPI k Obchodnému zákonníku. Rovnako mal za to, že veriteľovi prináleží úrok za úver za skutočnú dobu užívania poskytnutých peňažných prostriedkov. Oprávnenie domáhať sa úrokov z omeškania z nezaplatených úrokov za úver je vyjadrený aj v rozhodnutiach súdov SR, napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27.03.2008, sp. zn. 4Cob/62/2007. Nárok žalobcu na úroky z omeškania z úrokov za úver kapitalizovaných ku dňu spoplatnenia úveru, tak považuje žalobca za plne legitímny a rozhodnutie súdu prvého stupňa zamietnuť tento nárok je nesprávne. Taktiež mal za to, že poplatok za spracovanie medziúveru bol určito a zrozumiteľne dojednaný v zmluve o úvere a jeho výšku považuje za neprimeranú prihliadnuc na výšku poskytovaného medziúveru.

Žalobca poukázal, že súd určil výšku splátky absolútne neprimerane výške uloženej povinnosti. Podľa jeho názoru, ak súd dlžnú sumu a celkovú dobu splácania skutočne zohľadňoval, určil splátky absolútne neprimerane výške uloženej povinnosti. Splátkami vo výške 60 eur by bola uložená povinnosť iba v časti istiny žalovanými plnená cca 25 rokov. Po uplynutí tejto doby by žalovaní začali plniť priznané príslušenstvo, čo by o ďalšie roky predĺžilo celkovú dobu na splnenie uloženej povinnosti.

S poukazom na uvedené žalobca navrhol napadnutý rozsudok zmeniť vo výroku o zamietnutí žaloby tak, že žalovaným 1. a 2. uloží povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 5,14 % p.a. úroky za úver zo sumy 17 744,20 eur do 08.11.2018 do 20.03.2019, zo sumy 17 744,03 eur od 21.03.2019 do 31.03.2019, zo sumy 17 744,03 eur od 01.04.2019 do zaplatenia a 5 % p.a. úroky z omeškania zo sumy 635,41 eur od 07.11.2018 do zaplatenia, a to všetko v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku o povolení splátok vo výške 60 eur tak, že žalovaných 1. a 2. zaviaže uloženú povinnosť splniť do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobca zároveň navrhol, aby odvolací súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

8. Žalobca svojím podaním doručeným súdu dňa 07.08.2020 doplnil odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil vo výroku o zamietnutí žaloby tak, že žalovaným 1. a 2. uloží povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi z titulu nepriznanej časti istinu v sume 228 eur. V ostatných častiach zostával navrhovaný petít v odvolaní nezmenený.

9. Žalovaní sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadrili.

10. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie, osobou oprávnenou (§ 362 ods. 1, § 359 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a § 380 CSP, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

11. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal

suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

12. V zhode so súdom prvej inštancie, ani odvolací súd v predmetnej veci nemal pochybnosti o tom, že predmetný vzťah medzi žalobcom a žalovanými je vzťahom spotrebiteľským, pretože uzatvorená zmluva je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, kde žalobca vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovaní sú spotrebiteľmi, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonali v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Odvolací súd na tomto mieste ešte zdôrazňuje, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že tieto sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny, pričom aj predmetná zmluva túto charakteristiku spĺňa.

13. Je teda nepochybné, že predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere je spotrebiteľskou zmluvou, pričom aj zmluvu uzavretú podľa Obchodného zákonníka možno považovať za spotrebiteľskú. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie správne na posúdenie právneho vzťahu aplikoval ustanovenia na ochranu spotrebiteľa. Je pritom zrejmé, že obsah zmluvy si žalovaní ako spotrebiteľia osobitne nevyjednali a nemali ani možnosť podstatným spôsobom ovplyvniť jej obsah.

14. Odvolací súd nijako nepopiera aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka na úverové vzťahy. Predmetná vec sa však týka záväzkovo-právneho vzťahu založeného spotrebiteľskou zmluvou, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou obsiahnutou v Občianskom zákonníku (§ 52 a nasl.). Ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľmi, ktorí prijímajú úver na spotrebu. Ide teda o typický občianskoprávny vzťah a niet dôvodu nechrániť dobromyseľnosť žalovaných ako spotrebiteľov vychádzajúcu z dôvery v objektívne občianske právo.

15. Odvolací súd sa najprv zaoberal odvolacími námietkami žalobcu vo vzťahu k nepriznaniu zmluvného úroku po zosplatnení úveru.

16. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie v súlade s požiadavkami zakotvenými v § 220 ods. 2 CSP dostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie nepriznať žalobcovi zmluvný úrok po zosplatnení a odlišnosť svojho právneho názoru v predmetnej otázke dostatočne zdôvodnil aj s poukazom na aktuálnu judikatúru vyšších súdov v tejto otázke. Odvolací súd tak považuje rozsudok súdu prvej inštancie v tejto časti za vecne správny, stotožňuje sa s názorom súdu prvej inštancie a vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobcu a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku dopĺňa nižšie uvedené.

17. Nemali by byť pochybnosti o tom, že úver je odplátnym právnym úkonom, za ktorý možno dohodnúť úroky a že možno dohodnúť aj obdobie na užívanie finančných prostriedkov (úverové obdobie). Zákon umožňuje dodávateľovi na určitú dobu (do splatnosti) podľa jeho predstáv poskytnúť úver a vypýtať si za to dohodnuté úroky. Od začiatku sa prirodzene sledujú úroky na dohodnutú dobu, ktorej koniec završuje tzv. splatnosť úveru.

18. Zo zákonom stanovených dôvodov (napr. nesplácanie úveru) má dodávateľ tiež právo splatnosť posunúť. Niet pritom zákonného kogentného pravidla, podľa ktorého by dlžník mal povinnosť zo zákona platiť bližšie neurčenú dobu úroky popri úrokoch z omeškania a takým ustanovením nie je ani ustanovenie § 503 Obchodného zákonníka, rovnako pre porovnanie ani Občiansky zákonník v ustanoveniach o pôžičke takéto pravidlo neuvádza.

19. Žalobca sa dovoľáva nárokov na odplátné úroky, ktoré by mu patrili v prípade, ak by bol zachovaný stav zákonnej domnienky, a teda trvanie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy za stavu, že veriteľ aj spotrebiteľia budú plniť podľa podmienok a v termínoch dohodnutých v zmluve. Keďže tento stav netrvá, je zrejmé, že došlo k zmene záväzku, ktorá bola privodená omeškaním spotrebiteľov a súčasne predčasným zosplatnením úveru zo strany veriteľa. Zmena záväzku logicky prináša aj zmenu pomerov plnenia a aktivuje režim omeškania. V tejto súvislosti je však potrebné rovnako uviesť, že k predčasnemu zosplatneniu záväzku spotrebiteľov došlo konaním veriteľa, a teda bol to veriteľ, ktorý v súvislosti so zmenou (obsahu) záväzku určil aj režim ďalšieho plnenia záväzku svojím jednostranným adresovaným právnym úkonom.

20. Predčasné zosplatnenie úveru tak predstavuje vo svojej podstate jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej úverovej istiny. Podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že spotrebiteľia nemajú povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach tak na strane veriteľov vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje jednoducho povedané cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľov, ktorý tým, že nemajú istinu úveru k dispozícii, nemôžu s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku.

21. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok dodávateľa na úroky ako cenu dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veritelia zbavujú v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľom vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. V tomto prípade svojim právnym úkonom veritelia navodzujú stav, v ktorom majú právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na ich strane odpadajú obmedzenia ich práv na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenia obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžníci nemajú právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto kruciálnom rozdielne spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov od spotrebiteľov za obdobie po zosplatnení. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatnení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatnenej pohľadávky (úveru).

22. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. De facto by išlo o právny stav, podľa ktorého by sa popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval, ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo však spotrebiteľom by neboli garantované nijaké práva, ktoré im plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku.

23. Súd takýto stav nemôže pripustiť, lebo by toleroval založenie hrubej nadvlády dodávateľa voči spotrebiteľom, a to navyše za stavu, že veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľov a nemusí trpieť nijaké obmedzenia užívania svojho majetku podľa uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ak by navyše odvolací súd takúto zmenu justifikoval, podporil by nielen hrubú nadvládu veriteľa, ale zároveň by podporoval aj stav, v ktorom veriteľ nie je nútený vymáhať svoju pohľadávku a odplatné úroky mu majú nahradiť stav jeho potenciálnej nečinnosti, resp. stav nespôsobilosti spotrebiteľov vrátiť požičanú istinu jednorazovo.

24. Uvedenou úvahou sa odvolací súd prirodzene dostáva aj v poradí k ďalšiemu zásadnému záveru, spočívajúcemu v skutočnosti, že jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru.

S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. Naopak s protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy.

25. Ak napriek tomu existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právne súladnom stave, je táto právna úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylná od zákona, čo zmluvnú podmienku podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka robí absolútne neplatnou.

Povedané inak, v protiprávnom stave patria zmluvným stranám nároky z porušenia práva, napr. sankcie a na tento účel je kogentným určujúcim pravidlom § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 a § 3a nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z.. Uvedené pravidlo predpokladá len to, aby sa omeškanie týkalo plnenia peňažnej povahy.

26. Podľa § 517 ods. 2 OZ, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

27. Ak by sa žalobca odplatných plnení napriek vyššie uvedenému výkladu neplatnosti dojednania dovoľával aj v čase po jednostrannom mimoriadnom zosplatnení úveru, neprešli by tieto nároky testom citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a nariadenia vlády, alternatívne (podľa povahy zmluvnej úpravy) subsidiárne ani testom § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka.

28. Na rozdiel od neodložených platieb za produkty (napr. kúpa tovaru tzv. za hotové) sú odložené platby (napr. úvery, pôžičky) vždy neisté a závisia od okolností, ktoré nastanú v budúcnosti (nesolventnosť, strata práce, uprednostnenie životne dôležitých potrieb, náhodilé výdavky narodenie, smrť, inkasné nedoplatky). Z uvedených dôvodov je nevyhnutné, aby úverové vzťahy boli osobitne chránené a potvrdzuje to vlastne aj osobitná smernica o spotrebiteľských úveroch a na vnútroštátnej úrovni celý rad osobitných noriem.

29. Úroky za poskytnutie úveru sa na rozdiel od odplaty za akúkoľvek inú odplacnú službu, či kúpu tovaru odlišujú tým, že plynutím času narastajú (cena za poskytnutú službu narastá). Dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných prostriedkov za obdobie do dohodnutej alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

30. Dohodnuté úroky predstavujú cenu služby. Ak by zákonodarca mal úmysel uregulovať cenu služby aj za obdobie po skončení služby, mohol to explicitne upraviť tak, ako to napr. zakotvil pri iných spoločenských vzťahoch v § 723 ods. 1 OZ - „je nájomca povinný platiť nájomné až do vrátenia vecí“. Ust. § 506 Obchodného zákonníka o odstúpení od zmluvy pre nesplácanie úveru a o vrátení dlžnej sumy s úrokmi nestanovuje presne, či sa majú platiť úroky do odstúpenia alebo úroky aj po odstúpení. Zostala teda len rovina zmluvnej úpravy, a tá je z uvedených dôvodov vystavená súdnej kontrole neprijateľnosti (§ 53 ods. 1 OZ).

31. Pre úplnosť odvolací súd konštatuje, že úroky z úrokov (anatocizmus) sú pre odvolací súd neprijateľné a úroky popri úrokoch z omeškania porušujú zákonný limit, a preto sú v rozpore s § 517 ods. 2 OZ.

32. V danej právnej veci žalobca pristúpil k zosplatneniu celého úveru ku dňu 07. 11. 2018, teda týmto dňom sa stal splatným celý úver, zo strany žalobcu došlo k určenej lehote predčasnej konečnej splatnosti úveru a súd dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na úroky z úveru iba do dňa 07. 11. 2018, potom už nastupuje režim platenia úrokov z omeškania (pozri rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/42/2016 zo dňa 11. 05. 2017). Obdobný názor je vyslovený i v rozhodnutiach Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 29. 10. 2014, sp. zn. 5Co/223/2014, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/85/2013 zo dňa 25. 10. 2013, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4Co/83/2013 zo dňa 07. 05. 2014, Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 22. 02. 2017, sp. zn. 5Co/407/2016.

33. Z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/143/98 vyplýva, že dohodnuté úroky (zmluvné úroky) z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok). Od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania.

34. V danej súvislosti je potrebné poukázať aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 476/2012 - 14 zo dňa 18. 09. 2012, v ktorom sa uvádza: „Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil existenciu takých skutočností, ktoré by nasvedčovali tomu, že by namietané rozhodnutie krajského súdu bolo možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu. Krajský súd sa stotožnil s podrobne odôvodneným právnym názorom okresného súdu, jasne, zrozumiteľne a presvedčivo objasnil rozdiel, resp. vzťah medzi úrokmi z dohodnutého úveru a úrokmi z omeškania, ako aj otázku, prečo „zmluvný úrok vo výške 15,8 % ročne od 26. 8. 2009 do zaplatenia“ patrí sťažovateľke iba do splatnosti dlhu, a tiež výšku sumy (a štruktúru

žalovanej čiastky) prislúchajúcej, resp. priznanej sťažovateľke, rozšíril vecnú argumentáciu na podporu správnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu, opätovne poukazujúc na štandardnú obchodnoprávnu judikatúru v tejto oblasti. Súčasne sa tým vyrovnal aj s námietkami sťažovateľky, ktoré sú z veľkej časti totožné s tými, ktoré uplatnila aj na ústavnom súde. Tento výklad považuje ústavný súd za ústavne akceptovateľný.“

35. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosti stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet ku zmluvnému jednaniu prichádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na všetky zmluvné dojednania pripravený a skúsený.

36. Spoločným znakom tejto úpravy je teda snaha cestou práva vyrovnáť túto faktickú nerovnosť, a to formou aj prípadného obmedzenia autonómie vôle. Základným princípom spotrebiteľských zmlúv je zásada, podľa ktorej nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky (§ 53 ods. 5 OZ).

37. Z hľadiska posúdenia nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách si stanovila práve za cieľ vyvážiť faktickú nerovnováhu medzi dodávateľom a spotrebiteľom pozitívnym zásahom štátu. Zásadný posun v prejednávanej otázke predstavuje v spotrebiteľských právnych veciach judikatúra Súdneho dvora Európskej únie.

38. Súdny dvor výkladom smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách stanovil zásadne pravidlo pre kvalifikáciu zmluvnej podmienky za nekalú, ak sa odkláňa od dispozitívnych noriem zákona v neprospech spotrebiteľa (napr. C-415/11, AZIZ) cit. „Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že: - pojem „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. ... - na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery - neoficiálny preklad]“, treba preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorí zaobchádzajú so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s dotknutou podmienkou po individuálnom dojednaní“.

39. Zákonodarca opakovane pristúpil k regulácii úverových vzťahov a oficiálne sa kritizuje nadmerný nárast zadĺženia obyvateľstva z úverových vzťahov. Cit. napr. z dôvodovej správy k novele nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. vykonanej Nariadením vlády č. 586/2008 Z.z. „Cieľom predkladaného návrhu je docieľiť vyváženú právnu úpravu v oblasti sankcií, a tak zamedziť jednej z foriem úžerných praktík v spotrebiteľských veciach. Reaguje sa na sofistikovanejšie a oveľa nebezpečnejšie úžerné praktiky, pri ktorých sa síce nedojednávajú vysoký úrok za poskytnutie peňažných prostriedkov, ale cez množstvo zmluvných pokút a iných sankcií sa ospravedlňuje neprimeraný nárast výšky pohľadávky. Podľa článku 8 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách môžu štáty prijať prísnejšie opatrenia za účelom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa. Navrhovaná právna úprava bez ujmy pre dodávateľa zabezpečuje jednoduchšie, ale predovšetkým jednotnejšie pravidlá pri sankciách spojených s porušením záväzku spotrebiteľa....Spotrebiteľské vzťahy nesmú byť zdrojom neprimeraných ziskov...“.

40. Otázku úroku z omeškania pri omeškaní s platením príslušenstva pohľadávky riešil opakovane Najvyšší súd ČR, napr. v rozhodnutiach sp. zn. 29Odo/689/2006, sp. zn. 31Cdo/2036/09 a sp. zn. 35Odo/101/02. Z uvedených rozhodnutí je možné ustáliť, že „Dohoda o platení úrokov z omeškania zo zmluvných úrokov je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatná pre rozpor so zákonom“. Ani Občiansky zákonník ani Obchodný zákonník však neumožňujú veriteľovi požadovať od dlžníkov príslušenstvo, t.j. úrok z omeškania, pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky. Tým však nie je dotknuté právo účastníka dohodnúť sa, že dohodnuté úroky sa stanú súčasťou istiny.

Odvolací súd pritom uvádza k možnosti dohody, že dohodnuté úroky sa stanú súčasťou istiny, že v prípade spotrebiteľských vzťahov je nutné vyhodnotiť platnosť resp. neplatnosť takejto dohody v prospech spotrebiteľa, a preto ani takáto prípadná dohoda by nemohla byť vyhodnotená inak, ako neplatný právny úkon. Preto by žalobcoví ani v tomto prípade nemohli byť priznané úroky z omeškania z dohodnutých úrokov.

41. Podľa § 232 ods. 3 CSP, lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.

42. Hľadiskami pre úvahu súdu, či má žalovaným, ktorým platobnú povinnosť určil, priznať výhodu splátok, bude najmä výška priznaného plnenia, platobná schopnosť žalovaných, aj v konaní prejavovaná snaha o plnenie záväzku, možnosť žalobcu domáhať sa plnenia jednotlivých splátok v prípade ich nedodržania a skutočnosť, či by prípadné zdržanie v plnení súdom ustanovenej povinnosti nedodržaním jednotlivých splátok nebolo v riešenom prípade vzhľadom na osobné pomery žalobcu príliš ťaživé (R 117/1967).

43. K námietke žalobcu týkajúcej sa povolenia splácať dlh v splátkach odvolací súd poukazuje na pomery žalovaných, ktoré súd prvej inštancie dostatočne zistil a uviedol ich aj v odôvodnení rozsudku. Z vyjadrení žalovaných vyplynula preukázanosť tvrdení žalovaných o ich rodinnej, sociálnej a finančnej situácii, teda, že žalovaná v 2. rade je toho času práceneschopná, poberá nemocenské dávky v sume 400 eur mesačne, pričom je tehotná a do práce už nenastúpi. Žalovaný v 1. rade je nezamestnaný a poberá podporu v nezamestnanosti v sume 500 eur mesačne s tým, že si aktívne hľadá prácu. Jednorazová úhrada dlžnej sumy od žalovaných, môže mať nepriaznivý dopad na nich a ich rodinu, keďže v súčasnosti ani jeden z nich nepracuje. Preto aj podľa názoru odvolacieho súdu je správne a opodstatnené žalovaným s ohľadom na ich finančnú, sociálnu, rodinnú situáciu dôvodné s poukazom na ust. § 232 ods. 3 CSP umožniť splniť dlh v dlhšom časovom horizonte, nie jednorazovo.

44. V prípade, že svoj dlh nebudú plniť spôsobom určeným rozsudkom, omeškanie jednej zo splátok bude mať za následok zročnosť celého dlhu. To dáva určitú istotu pre žalobcu, že hrozba bude dostatočnou motiváciou pre žalovaných, aby svoju povinnosť uloženú rozhodnutím súdu plnili riadne a včas.

45. Plynutie času nemá na postavenie žalobcu negatívny dopad, keďže mu patrí nárok na úroky z omeškania z dlžnej sumy až do času úplného splnenia dlhu. Žalobca je obchodnou spoločnosťou so stabilným zázemím na trhu, preto možnosť postupnej úhrady dlhu splátkami v súdom určenej výške nemožno vnímať ako zásah do pomerov žalobcu, ktorý by bol spôsobilý ohroziť ďalšiu činnosť žalobcu, neprimerane zhoršiť jeho majetkovú situáciu. S ohľadom na vyššie uvedené má odvolací súd za to, že umožnenie splatiť dlh v mesačných splátkach po 60,- eur, ktorá výška splátky v zásade korešponduje s výškou splátky, ktorú mali podľa zmluvy žalovaní splácať je s ohľadom na situáciu žalovaných a pomery žalobcu, v danom prípade dôvodné, správne.

46. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, keď rozhodol o zamietnutí nároku žalobcu na poplatok za spracovanie úveru v sume 228 Eur, pokiaľ spracovateľský poplatok posúdil ako neplatnú zmluvnú podmienku pre neprijateľnosť a z uvedeného dôvodu nepriznal žalobcovi uvedené plnenie. Neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany hrubú nerovnováhu. Znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná, ale aj podmienka, ktorá je neurčitá, alebo je v rozpore s ratio legis zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná. Za neprijateľnú sa považuje aj zmluvná podmienka, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke dodané nie je a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa. Poplatok za spracovanie úveru, ktorého zaplatenia sa žalobca domáhal odráža spracovanie medziúveru pri prvom čerpaní peňažných prostriedkov úveru. Z uvedeného vyplýva, že tento poplatok nie je v záujme spotrebiteľa. Nemá rozumný ekonomický základ, ktorý by opodstatňoval jeho znášanie spotrebiteľom. Každý poplatok, ktorý by mal spotrebiteľ platiť, by mal korešpondovať nejakému predmetu plnenia a je nevyhnutné, aby sa týmto poplatkom platilo skutočné plnenie poskytnuté spotrebiteľovi a v jeho záujme. Súd považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorej zodpovedá poplatok za spracovanie úveru, teda za vedľajšie plnenie, ktoré slúži výlučne v prospech dodávateľa (rozhodnutie Vrchného krajského súdu v Brandenburgu č. 7U/17/06).

47. S ohľadom na vyššie uvedené má odvolací súd za to, že umožnenie splatiť dlh v mesačných splátkach po 60,- eur, ktorá výška splátky v zásade korešponduje s výškou splátky, ktorú mali podľa zmluvy žalovaní splácať je s ohľadom na situáciu žalovaných a pomery žalobcu, v danom prípade dôvodné, správne.

48. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

49. V odvolacom konaní žalobca nebol úspešný. Naopak fakticky plne úspešní boli žalovaní, ktorým vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s §396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaní boli v odvolacom konaní pasívni, k odvolaniu sa nevyjadrili, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnili, a podľa obsahu spisu im ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nelogické, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu.

50. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).